

چالش‌های پیش روی جشنواره فیلم فجر در بررسی با کارشناسان

تاریخ برگزاری جشنواره فیلم فجر را که ورق بزینیم، با انبوه حواشی ریز و درشتی مواجه می‌شویم که در هر دوره این مهم‌ترین رویداد سینمایی کشور را تحت‌تاثیر خود قرار داده، فارغ از انتقاد گسترده فیلمسازان به بی‌توجهی درک کیفیت اثرشان از سوی هیات انتخاب و داوران که دیگر جزو لاینفک این فستیوال سینمایی در هر دوره شده، تنها رویداد سینمایی کشور گوشه و کنار و جوانب دیگری هم دارد که انگار با ذات آن گره خورده است و هیچ سالی از آن جدا نمی‌شود. یک‌سال با تغییر دولت بعضی فیلمسازان به کلیت جشنواره روی خوش نشان نمی‌دهند و حاضر نیستند فیلم‌شان در جشنواره نمایش داده شود، یک‌سال چگونگی برگزاری فرش قرمز مساله می‌شود، سال دیگر تغییر سیاست‌های اجرایی این رویداد صدای فیلمسازان را بلند می‌کند، اصلاً یادتان هست همین چند سال پیش دقیقه نود جایزه و سیم‌رغ برگزیدگان جابه‌جا شد؟ نمونه مهم و اخیر هم پارسال بود که عده کثیری از سینماگران متأثر از ترومای اجتماعی وقایع جامعه، نفس برگزاری جشنواره را زیر سوال بردند و خیلی‌ها در مقام تحریم آن برآمدند و از این منظر چگونگی برگزاری جشنواره برای دبیر وقت (ابراهیم داروغه‌زاده) چالش بزرگی به شمار می‌رفت.

به گزارش پرسون؛ امسال حاشیه عجیب‌تری گریبان سی‌ونهمین جشنواره فیلم فجر را گرفته و آن اینکه برگزاری جشنواره با همه‌گیری و شیوع موج سوم ویروس کرونا تلاقی پیدا کرده و شرایط کرونایی روی سطح تولیدات سینما هم تاثیر گذاشته است. پیش از این بخش بین‌الملل جشنواره فجر که قرار بود خرداد برگزار شود، ملغی شد حالا مختصات برگزاری بخش ملی با اما و اگرهای زیادی همراه شده است. اواخر هفته گذشته حسین انتظامی رییس سازمان سینمایی، محمدمهدی طباطبایی‌نژاد را به عنوان دبیر سی‌ونهمین جشنواره ملی فیلم فجر انتخاب کرد. محمدمهدی طباطبایی‌نژاد هم الگوپذیری از نحوه برگزاری جشنواره ونیز را مبنا قرار داد و در این رابطه به ایسا گفت: «تا الان قرار ما بر این است که جشنواره فیلم فجر به شکل محدود و کاملاً رعایت شده با حداکثر پروتکل‌های بهداشتی برگزار شود. البته منظور از محدود این نیست که حجم جشنواره کوچک شود، بلکه برپایی آن را با همان رعایت پروتکل‌ها و ۵۰ درصد ظرفیت سالن‌ها مدنظر داریم.» انتخاب طباطبایی‌نژاد در کسوت دبیری سی‌ونهمین جشنواره فیلم فجر، همچنین چگونگی برگزاری این رویداد سینمایی در سال کرونا موضوع گزارش ما بوده که پیش روی شماست.

کیوان کثیریان: اصل بقای مدیریت در سازمان سینمایی

در ابتدای گزارش با کیوان کثیریان تحلیلگر، منتقد و کارشناس سینما در مورد چگونگی برگزاری جشنواره فیلم فجر امسال و انتخاب محمدمهدی طباطبایی‌نژاد در کسوت دبیری گفت‌وگو کردیم و نظرش را درباره این مهم جویا شدیم. کثیریان در ابتدای صحبتش ترجیح می‌دهد به تغییرات مدیریتی که اواخر هفته گذشته در سازمان سینمایی رخ داد، اشاره کند و در این باره بیان می‌کند: «با اشخاص در انتخاب‌های صورت گرفته مشکلی ندارم اما برای من همیشه سوال است که چرا یک آدم جدید به سینما در بخش مدیریتی اضافه نمی‌شود؟ هر کابینه‌ای در سازمان سینمایی عوض می‌شود یک‌سری آدم‌های ثابت در این سازمان وجود دارند که از این صندلی به صندلی دیگر می‌روند. این نشان می‌دهد یک قانون بقای مدیریت میانی در سازمان سینمایی صادق است که نه کسی بیرون می‌رود و نه از بیرون کسی به جمع آنها اضافه می‌شود.»

از نظر کثیریان چنین امری در نهایت باعث می‌شود به جای اینکه شاهد گردش نخبان در ساحت سینما باشیم صرفاً با گردش آدم‌هایی روبه‌رو هستیم که کمیت سابقه مدیریتی آنها بیشتر اهمیت دارد تا کیفیت و خلاقیت و هوش و ذکاوت‌شان. یعنی تنها صندلی است که در فرآیند تغییر و تحول جابه‌جا می‌شود و به خوب و بد عملکرد آدم‌ها کار نداریم: «انگار نمی‌خواهیم خون تازه‌ای در رگ‌های سازمان سینمایی جاری شود.»

او در ادامه می‌گوید: «شما نگاه کنید تمام اسامی که در جریان تغییر و تحولات در سال‌های اخیر سمت‌های مدیریتی گرفته‌اند و می‌گیرند همه اسامی آشنایی هستند که پیش‌تر در حوزه‌های مختلف سینما فعالیت داشتند. آدمی را در سازمان سینمایی می‌شناسیم که در دوره جعفری‌جلوه مسوولیت داشته، در دوره شمقدری مسوولیت داشته، در زمان مسوولیت حیدریان سمت داشته و همین‌طور در مدیریت آقای ایوبی و انتظامی هم مسوولیت‌هایش ادامه پیدا کرده است.»

چنین چیزی چطور امکان‌پذیر است؟ یا مدیر دیگری عمر مدیریتش در یک سمت واحد، بالای ۳۵ سال طول کشیده و هنوز روی همان صندلی نشسته! چطور مسوولیت آدمی در ادوار مختلف ادامه پیدا می‌کند؟ همه عمر که نباید مسوولیت مدیریتی داشت. رییس‌جمهور هم که عوض می‌شود کابینه‌اش تغییر می‌کند ولی در سازمان سینمایی هیچ تغییری نمی‌بینیم.

تک و توک شاهد آدم‌های جدیدی بودیم که در زمان آقای ایوبی یا انتظامی وارد سازمان سینمایی شدند. کثیریان با بیان اینکه به هیچ عنوان در مورد اشخاص نظری ندارد، چراکه به‌زعم او انتخاب از میان حلقه مدیران سازمان سینمایی به سال‌های گذشته هم مربوط می‌شود، در توضیح بیشتر می‌گوید: «تعداد مدیران جدید در همه دوره‌های مدیریتی به تعداد انگشتان یک دست هم نمی‌رسد، پرسشی که در این زمینه به وجود می‌آید، این است که چرا با تغییر دولت‌ها و سیاست‌ها و عوض شدن مدیران سازمان، مدیران مرتبه‌های بعدی عوض نمی‌شوند؟ اصل ماجرا که کیفیت مدیریت و هماهنگی با سیاست‌های سینمایی است فدا شده و اصلاً مهم نیست که چه کسی بر این مسند تکیه می‌زند و قرار است چطور اوضاع سینما را مدیریت کند و ارتقا دهد.» به باور کثیریان انگار قرار نیست در سازمان سینمایی شاهد تحولی باشیم وگرنه سیاست‌های جدید به آدم‌های جدید نیازمند است.

او می‌گوید: «کجاست نیروهای جوان تربیت شده برای مدیریت سینما؟ کو نیروی تازه نفس؟ آخر مگر می‌شود؟ به اسم تجربه، جوان‌گرایی را به صفر

رسانده‌اند و هیچ تولید نیرویی، زایشی، رویشی از جانب مدیریت سینما انجام نشده، آن وقت می‌پرسند که چرا اوضاع و احوال سینما این است. در مدیریت سینما با یک‌سری اسامی ثابت مواجه هستیم که مدام در حال چرخش از این شورا به آن شورا و از یک مسوولیت به مسوولیتی دیگر هستند.

همین می‌شود که در حال حاضر با سینمای ورشکسته‌ای مواجهیم و نمی‌دانیم مثلا در شرایط بحرانی کرونا باید چه کنیم. نه از ستاد بحران در سینما خبری است و نه اتاق فکری برای حل مشکلات سینما داریم. در حال حاضر مدیریت سینما هیچ ایده‌ای برای بهبود شرایط ندارد. امروز با سینمایی مواجه هستیم که یک نفر نیست در این اوضاع آشفته کرونا ایده‌ای داشته باشد و بگوید که برای سینما چه کنیم.

این منتقد سینما معتقد است تا وقتی نیروی جوان خوشفکر به سینما اضافه نشود، مشکلات ادامه‌دار خواهد بود: «مدیران امروز سینما دیگر فرسوده شده‌اند و خدمات خود را کرده‌اند و دیگر انگیزه برای کار کردن ندارند و ایده جدیدی هم ندارند.»

او همچنین درباره شرایط برگزاری جشنواره فیلم فجر با طرح این پرسش که چرا نباید جشنواره فیلم فجر برگزار شود، می‌گوید: «به هر حال باید به این فکر کنیم که کرونا به این زودی جایی نمی‌رود آیا باید دست از زندگی کردن بکشیم و همه چیز را تعطیل کنیم، اینکه نمی‌شود. باید به راه‌حل درست و به ایده‌های جدید فکر کرد. مشکل ما این است که فکر نمی‌کنیم یا به همان شیوه‌های سنتی پیش از کرونا فکر می‌کنیم یا همان ابتدا صورت‌مساله را خط می‌زنیم. امروز مدیر سازمان سینمایی‌مان تحصیلات‌شان دکترای مدیریت استراتژیک است. این تحصیلات و دانش ایشان در این برهه از زمان باید خودش را نشان دهد وگرنه در شرایط عادی که همه پادشاه هستند. الان باید ببینیم که آقای انتظامی برای نجات سینما چه می‌کند.

کثیریان معتقد است انتخاب طباطبایی‌نژاد برای سمت دبیری جشنواره فیلم فجر از میان مدیران موجود گزینه بدی نیست. او به این نکته اشاره می‌کند که طباطبایی‌نژاد پیش‌تر سابقه مسوولیت برگزاری چند دوره جشنواره فیلم مستند را داشته و با حوزه برگزاری جشنواره آشنایی کامل دارد و به نظر می‌رسد از پس این مسوولیت بر می‌آید. به گفته این منتقد با یک اتاق فکر خلاق و انتخاب یک‌سری مدیران تازه و زنده می‌توان به برگزاری درست جشنواره فیلم فجر امسال امیدوار بود و می‌توانیم شاهد برگزاری جشنواره فیلم فجری متفاوت با ایده جدید باشیم.

علیرضا شجاع‌نوری: خیر سینماگران در آن باشد و نه سیاست‌زدگان

از علیرضا شجاع‌نوری می‌پرسیم تحلیل شما درباره برگزاری جشنواره فیلم فجر امسال چیست؟ او توضیح می‌دهد: «واقعیتش را بخواهید در زمانه‌ای به‌سر می‌بریم که هیچ نقطه معلوم و مشخصی نسبت به روزهای آینده نداریم، صبح که از خانه بیرون می‌رویم، نمی‌دانیم قرار است چه اتفاقی را شاهد باشیم، بالطبع همان‌طور که همه چیز در اطراف‌مان در هاله‌ای از ابهام قرار دارد چگونگی برگزاری جشنواره فیلم فجر هم در این شرایط، حالت به مراتب ابهام‌آمیزتری به خود گرفته است.

حتی اگر برگزاری جشنواره فیلم فجر صرفا و فقط منوط و وابسته به کرونا بود معلوم نبود که برگزار می‌شود یا خیر، تا چه رسد به اینکه این رویداد باید تابعی از هزار و یک شرط سیاسی و غیرسیاسی و غیرسینمایی باشد! و از این منظر به نظرم جشنواره فیلم فجر امسال اگر باشد، بیشتر از چندین سال گذشته بلا تکلیف خواهد بود.

او می‌گوید: «سال‌های خیلی دور تصویری که از جشنواره فیلم فجر در ذهنم مجسم می‌شد، تصویر صف جمعیتی بود که زیر برف مقابل سینما ایستاده بودند تا فیلم مورد علاقه خود را تماشا کنند یا در سال‌هایی کمتر دور، وقتی اسم جشنواره فیلم فجر را می‌شنیدم، تصویر تشویق‌های مراسم اختتامیه، تصویر سالن‌های پر و خالی، تصویر جمعیت تماشاچی ساعت چهارصبح، ناخودآگاه به ذهنم می‌آمد، ولی امسال اسم جشنواره هیچ تصویری را در ذهنم به وجود نمی‌آورد. به نظرم باید صبور بود تا ببینیم در ادامه چه اتفاقی می‌افتد، ولی دعا می‌کنم جشنواره با موفقیت برگزار شود! موفقیتی که خیر سینماگران درش باشد و نه خیر سیاست‌زدگان.»

غلامرضا موسوی: امسال در برگزاری جشنواره باید خلاق بود

در ادامه پیگیری چگونگی برگزاری جشنواره فیلم فجر با غلامرضا موسوی، رییس اتحادیه تهیه‌کنندگان سینما نیز گفت‌وگو کردیم. او درباره انتخاب محمدمهدی طباطبایی‌نژاد معتقد است: «طباطبایی‌نژاد سابقه برگزاری چندین دوره جشنواره سینماحقیقت را دارد و توانسته در سال‌های فعالیتش به جشنواره فیلم مستند سینماحقیقت اعتبار خوبی ببخشد، در ضمن او آدم فعالی است طبیعتا تمایل داشتیم ایشان همچنان معاون نظارت و ارزشیابی بماند اما به دلایل حرفه‌ای او مجبور به جابه‌جایی مسوولیت شد، نظرم این است ایشان در هر سمتی خدمت کند باسواد و فعال است و نگاه جدیدی دارد.»

موسوی با اشاره به اینکه اگر شرایط کرونا اجازه بدهد جشنواره فیلم فجر امسال باشکوه برگزار خواهد شد، می‌گوید: «طباطبایی‌نژاد در زمره مدیرانی است که وقتی به کاری اعتقاد داشته باشد کمتر محافظه‌کاری می‌کند و این ویژگی به نظرم برای مهم‌ترین رویداد سینمایی نقطه مثبت خواهد بود.»

این تهیه‌کننده سینما شرایط و نحوه برگزاری جشنواره فیلم فجر امسال را بسیار خاص‌تر از سال‌های دیگر می‌داند و نظرش بر این است که وضعیت کرونایی بهمن‌ماه متفاوت از شرایط کنونی است و از این جهت و با شرایط پیش‌رو نمی‌توانیم جشنواره را به صورت میدانی همچون سال‌های گذشته برگزار کنیم؛ از طرفی شکل فضای مجازی و آنلاین هم برای نمایش فیلم‌های سینمای ایران غیرممکن است چون فیلم بلافاصله به سرقت می‌رود لذا نیاز به ترفندهای جدید هستیم، باید تیم برگزاری جشنواره فجر خلاقیت و راه‌های جدید به کار بگیرد تا هم جشنواره از شور و هیجان همیشگی برخوردار باشد، هم مردم از آن استقبال کنند و هم فیلم‌های سینمای ایران دچار معضل سرقت نشوند، چون به محض اینکه فیلمی لو برود تمام سرمایه‌ای که برای آن صرف شده هدر می‌رود.

موسوی در انتها می‌گوید: «درنظر بگیریم به دلیل شرایط جوی سردی که در بهمن ماه حاکم است از سالن‌های روباز نمی‌توان برای نمایش فیلم استفاده

کرد، چون اگر فصل تابستان بود باز این مشکل تا حدودی برطرف می‌شد به هر جهت باید ببینیم در ادامه تصمیم برگزارکنندگان و در راس آن آقای طباطبایی‌نژاد چه خواهد بود، اما آنچه مسلم است باید به فکر خلاقیت و راه جدید باشیم.»

سام کلانتری: طباطبایی‌نژاد به سینما تسلط دارد

از آنجایی که طباطبایی‌نژاد سال‌های زیادی در مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی فعالیت داشته و دبیر جشنواره فیلم مستند سینما حقیقت بوده برای بررسی بیشتر فعالیت‌های او بد ندیدیم سراغ یکی از مستندسازان برویم تا درباره عملکرد این مدیر سابق برای‌مان بگوید؛ سام کلانتری که سال گذشته سیمرغ بلورین بهترین فیلم مستند «جایی برای فرشته‌ها نیست» را از جشنواره فیلم فجر دریافت کرد، معتقد است طباطبایی‌نژاد یکی از بهترین مدیران لایق سینمای ایران است که تقریباً در تمام ارکان مختلف سینما مدیریت و مسوولیت داشته و از این حیث با حیطه سینما به خوبی آشناست و به آن اشراف کامل دارد.

کلانتری در توضیح صحبتش می‌گوید: «تسلط آقای طباطبایی‌نژاد در بخش‌های مختلف سینما از این جهت است که او سال‌ها مدیرعامل مرکز گسترش بوده و همان‌طور که می‌دانیم مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی زیرشاخه‌های مختلفی سینمایی اعم از فیلم کوتاه، مستند، انیمیشن و حتی فیلم اول سینمایی دارد، از این جهت به نظرم می‌رسد دانش ایشان در همه حوزه‌های سینمایی در چگونگی برگزاری مطلوب جشنواره کمک‌کننده باشد؛ اگرچه ممکن است عده‌ای از اهالی سینما با سلیقه او موافق و همراه نباشند، ولی آنچه مسلم است او در زمره مدیرانی است که تا آخر پای هر حرفی که می‌زند، می‌ماند. او شجاع است و اصلاً اهل محافظه‌کاری نیست ضمن اینکه آدم کینه‌توز و کینه‌ورزی هم نیست.

منبع: روزنامه اعتماد